

การวิจัยแบบผสมผสาน Mixed Methods Research

วัลนิกา ฉลากบาง
Wannika Chalakbang

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานเป็นการวิจัยที่ได้รับอิทธิพลมาจากปรัชญาปฏิบัตินิยมที่ใช้วิธีวิทยาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ร่วมกันในการดำเนินการวิจัย เพื่อหาคำตอบของการวิจัยที่มีความครอบคลุม ลุ่มลึกและชัดเจน ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์ ที่ศึกษา การวิจัยแบบผสมผสานสามารถจำแนกได้ 12 แบบแผน เช่น แบบแผนที่ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพคู่ขนานกัน โดยให้ความสำคัญกับทั้งสองวิธีอย่างเท่าเทียมกัน แบบแผนที่ดำเนินการไปตามลำดับก่อนหลัง โดยให้ความสำคัญกับวิธีวิจัยวิธีใดวิธีหนึ่งเป็น วิธีหลักแบบแผนที่ใช้วิธีวิจัยวิธีหนึ่งเป็นวิธีหลักและอีกวิธีหนึ่งเป็นวิธีรอง แต่ประเด็นที่ศึกษาด้วยวิธีหลักและวิธีรองไม่ใช่ประเด็นเดียวกันหรือ ที่เรียกว่าแบบแผนรองรับภายใน เป็นต้น การจะเลือกใช้แบบแผนใดจะต้องคำนึงถึงคำถามวิจัยเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามนักวิจัยก็ไม่ควร นำวิธีวิทยาแบบใดแบบหนึ่งไปใช้อย่างผิวเผิน แต่จะต้องฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทั้งวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

คำสำคัญ : การวิจัย ; การผสมผสานวิธี ; การวิจัยแบบผสมผสาน

ABSTRACT

'Mixed methods' is a research methodology which has been influenced by pragmatic philosophy. It uses both quantitative and qualitative approaches in the research process to explore research findings that are extensive, deep and clear for the benefit of understanding the phenomena under study. Mixed methods research can be classified into 12 research designs such as a concurrent design, an equivalent status design, a sequential design, a dominant-less dominant design, and an embedded design in which one research approach is dominant and the other is less dominant; but each research approach serves to answer a research question in different ways. The choice of which research design should be used depends on the particular research questions. However, researchers should not use only one type of method superficially but must train themselves to be expertise in both quantitative and qualitative research approaches.

Keywords : Research ; Mixed Methods ; Mixed Methods Research

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Assistant Professor, Faculty of Education, Sakhon Nakhon Rajabhat University

บทนำ

พุทธศาสนาสอนไม่ให้ยึดมั่นถือมั่น แต่ให้เข้าใจความไม่แน่นอน ไม่คงที่ (อนิจจัง) ของสรรพสิ่ง การวิจัยก็เช่นกันมีการเกิดขึ้นของการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research หรือ MMR) ซึ่งมีรากฐานมาจากปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) และแนวคิดพหุนิยม (Pluralism) (Johnson & Onwuegbuzie, 2004)

การวิจัยแบบผสมผสาน เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพร้อมกันในระยะต่างๆ ของการวิจัยทั้งการเก็บรวบรวม การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล เพื่อหาคำตอบของการวิจัยที่มีความครอบคลุม ลุ่มลึกและชัดเจน ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่ศึกษามากขึ้น ปัญหาวิจัยในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น ประกอบกับข้อจำกัดของวิธีวิทยาทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นการวิจัยแบบผสมผสานจึงเป็นทางออกที่เหมาะสมที่สุดในการหาคำตอบในปรากฏการณ์ที่ศึกษา อย่างไรก็ตามการวิจัยแบบผสมผสานก็มีลักษณะเฉพาะและเกณฑ์คุณภาพหลายประการที่นักวิจัยจะต้องตระหนักและดำเนินการให้เหมาะสมไม่นำไปใช้อย่างผิวเผิน หากแต่จะต้องฝึกตนเองให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทั้งวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ความเป็นมาของการวิจัยแบบผสมผสาน

หากจะแบ่งการวิจัยหรือกระบวนการแสวงหาความรู้ความจริงอย่างมีระบบแบบแผนโดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สามารถแบ่งได้เป็น 3 ยุค คือ ยุคที่ 1 ยุคระเบียบวิธีเดียวหรือยุคนักวิจัยบริสุทธิ์ (Mono Method หรือ Purist Era) ยุคนี้จะใช้กระบวนการวิจัยแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณบริสุทธิ์หรือการวิจัยเชิงคุณภาพบริสุทธิ์ ยุคที่ 2 ยุคระเบียบวิธีแบบผสม (Emergence of Mixed Methods) จากข้อจำกัดของระเบียบวิธีเดียว จึงเกิดการนำวิธีเก็บข้อมูลแบบต่างๆ มาใช้ในการวิจัย และยุคที่ 3 ยุคการวิจัยรูปแบบผสม (Emergence of Mixed Model Studies) นอกจากนี้ยังอาจแบ่งนักวิจัยได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มนักวิจัยบริสุทธิ์ (Purist) ซึ่งมีความเห็นที่ไม่สมเหตุสมผลที่จะนำวิธีการแสวงหาความรู้ความจริงที่อยู่บนฐานคิดหรือปรัชญาในการมองความจริงต่างกันมาใช้หาความจริงด้วยกัน ดังนั้นนักวิจัยที่ยึดปรัชญาปฏิฐานนิยมก็ควรใช้การวิจัยเชิงปริมาณ และนักวิจัยที่ยึดปรัชญาปรากฏการณ์นิยมก็ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ 2. กลุ่มยึดสถานการณ์ (Situationist) มีความเห็นว่างานสถานการณ์อาจใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพหาคำตอบในลักษณะเสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน แต่ไม่ควรหลอมรวมปรัชญาปฏิฐานนิยมและปรากฏการณ์นิยมเข้าด้วยกันเพราะทั้งสอง

ปรัชญายังจำเป็นต่อการค้นหาความจริงที่ต่างกัน 3. กลุ่มปฏิบัตินิยม (Pragmatist) มีความเห็นว่า อาจจะมีผสมผสานทั้งปรัชญาและวิธีการที่เหมาะสมเพื่อใช้ข้อดีของแต่ละปรัชญาและวิธีการให้เกิดประโยชน์สูงสุดในงานวิจัยนั้น (รัตนะ บัวสนธ์, 2551) จุดเน้นของกลุ่มปฏิบัตินิยมคือ ผลของการกระทำ การยึดปัญหาเป็นสำคัญ การใช้พหุวิธีในการศึกษา และมุ่งที่การปฏิบัติในสภาพความเป็นจริง จากยุคต่างๆ ดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า รูปแบบหลักของการวิจัยในปัจจุบันมี 3 รูปแบบ คือ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสมผสาน โดยการวิจัยแบบผสมผสานจัดอยู่ในยุคที่ 3 ของการเปลี่ยนแปลงวิธีวิทยาการวิจัย (Third Methodological Movement)

การวิจัยแบบผสมผสานสามารถแบ่งการผสมผสานเป็น 2 ลักษณะ คือ การผสมผสานวิธีรวบรวมข้อมูลหลายๆ วิธี ในการวิจัย (Mixed Methods) และ การผสมผสานรูปแบบของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Models) ซึ่งอาจผสมผสานโดยให้น้ำหนักความสำคัญกับการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเท่าเทียมกันหรือผสมผสานในลักษณะวิธีหลักวิธีรอง กล่าวคือให้น้ำหนักความสำคัญกับการดำเนินการวิจัยแบบใดแบบหนึ่งมากกว่าอีกแบบหนึ่งทั้งในระยะเดียวกันหรือในระยะที่ต่างกันของการวิจัย สำหรับการผสมผสานรูปแบบนี้ Creswell & Clark (2011) ได้เสนอปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเลือกรูปแบบการวิจัยไว้ 4 ประการ คือ ระดับการเชื่อมโยงของผลการวิจัย เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Integration) ระดับความสำคัญของผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Priority) เวลาในการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณและ เชิงคุณภาพ (Timing) และช่วงเวลาและวิธีการผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixing) การวิจัยแบบผสมผสานยึดปรัชญาปฏิบัตินิยม ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความเชื่อมั่นพื้นฐานในการแสวงหาความจริงที่เน้นผลลัพธ์จากการปฏิบัติ มุ่งการแก้ปัญหามากกว่าการยึดติดวิธีวิจัย ใช้วิธีเก็บข้อมูลหลากหลายวิธี และมุ่งที่การปฏิบัติในโลกแห่งความเป็นจริง

การวิจัยแบบผสมผสานเกิดขึ้นครั้งแรก ใน ค.ศ.1959 หรือ พ.ศ.2502 โดย Campbell และ Fiske เป็นผู้แนะนำให้ใช้วิธีเก็บข้อมูลเชิงปริมาณหลายๆ วิธี และเพิ่มวิธีเชิงคุณภาพเข้าไปในการศึกษาเชิงปริมาณด้วย ในการศึกษาทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ หลังจากนั้นก็มีนักวิชาการอีกหลายคน แสดงทัศนะเกี่ยวกับการผสมผสานวิธีเก็บข้อมูล เช่น Sieber Bryman, Reichardt & Rallis เป็นต้น จนกระทั่ง ค.ศ.2003 หรือ พ.ศ.2546 Creswell ได้เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างระหว่างรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสมผสาน ต่อมาใน ค.ศ.2005 หรือ พ.ศ.2548 การวิจัยแบบผสมผสานได้รับการยอมรับมากขึ้นจนมีการตีพิมพ์วารสารชื่อ Journal of Mixed Methods Research จนถึงปัจจุบัน

ความหมาย

การวิจัยแบบผสมผสานมีชื่อที่ใช้เรียกแตกต่างกันทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น การวิจัยพหุวิธี (Multi-methods) การวิจัยพหุกลยุทธ์ (Multi-strategy) การวิจัยแบบผสมวิธีวิทยา (Mixed Methodology) Mixed Research, Methodological Pluralism, Combined Qualitative and Quantitative Design, Qualitative - Quantitative Methodology Design ในบรรดาชื่อต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ชื่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุดและนำมาใช้ในบทความนี้คือ การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research หรือ MMR)

จากการที่มีชื่อเรียกต่างๆ กัน มีข้อสังเกตว่าการวิจัยแบบพหุวิธีและการวิจัยแบบผสมผสานมีความแตกต่างกันตรงที่ การวิจัยแบบพหุวิธีใช้วิธีรวบรวมข้อมูลมากกว่าหนึ่งวิธีแต่วิธีที่นำมาใช้นั้นมาจากกระบวนการที่ค้นการวิจัยแบบเดียวกัน เช่น วิธีเชิงปริมาณอย่างเดียว หรือวิธีเชิงคุณภาพอย่างเดียว ขณะที่การวิจัยแบบผสมผสานใช้วิธีรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพผสมผสานกัน แต่การจะเลือกวิธีรวบรวมข้อมูลแบบใดมาผสมผสานกันนั้นขึ้นกับแนวคิดเชิงปรัชญา (Philosophical Assumption) ซึ่งประกอบด้วย ภาววิทยาหรือธรรมชาติของความจริง (Ontology) และญาณวิทยาหรือวิธีค้นหาความรู้ความจริง (Epistemology) ซึ่งจะเป็นสิ่งที่กำหนดกรอบการคิด (Frame of Reference) ของนักวิจัย การผสมผสานวิธีรวบรวมข้อมูลในกระบวนการวิจัยแบบผสมผสานมีความเกี่ยวข้องกับ 2 ประเด็นคือ แบบแผนการวิจัย (Research Design) ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงการเลือกวิธีเก็บข้อมูล ซึ่งต้องสัมพันธ์กับลักษณะของคำถามวิจัย และการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล (Morse, 2003 ; cited in Brannen, 2005) ด้วยเหตุดังกล่าว การวิจัยแบบผสมผสานจึงมีความเชื่อว่า ข้อมูลที่ได้จากวิธีเดียวไม่สามารถอธิบายรายละเอียดของสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้นการผสมผสานวิธีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์สามารถให้คำตอบ ในปัญหาวิจัยได้อย่างดี

สำหรับการวิจัยแบบผสมวิธีวิทยา (Mixed Methodology) เป็นการผสมผสานของวิธีวิทยาการวิจัยในระดับปรัชญาหรือพื้นฐานของความเชื่อเกี่ยวกับความจริงและวิธีค้นหาความจริง โดยปรัชญาแรก คือ ปรัชญานิยมซึ่งเชื่อว่าความจริงมีลักษณะที่ตรวจวัดได้ (Objective) จำแนกนับเป็นตัวเลขได้ชัดเจน ปรัชญาที่สองคือ ปรากฏการณ์นิยมซึ่งเชื่อว่า ความจริงมีลักษณะเป็นอัตวิสัย (Subjective) ขึ้นกับมุมมองของคน มีความหมายเปลี่ยนแปลงตามบริบทไม่อาจวัดเป็นตัวเลขได้ ด้วยเหตุดังกล่าว นักวิจัยสำนักคิดบริสุทธิ์ (Purist) จึงมีความเห็นว่า ไม่สามารถนำสองปรัชญาดังกล่าวมาใช้ร่วมกันเพื่อค้นหาความรู้ความจริงได้

นักวิชาการได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการวิจัยแบบผสมผสาน ดังนี้

Johnson & Onwuegbuzie (2004) ; Brannen (2005) ; Creswell & Clark (2007) ; Tashakkori & Teddlie (2008) และ Creswell (2015) อธิบายตรงกันว่า การวิจัยแบบผสมผสานเป็นการวิจัยที่ใช้วิธีวิทยาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แล้วนำผลการวิจัยมาสรุปร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์ที่สุด สำหรับประเด็นในการผสมผสานนั้นจะครอบคลุมตั้งแต่การกำหนดปัญหาวิจัยการกำหนดวิธีการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมาย และการสรุปอ้างอิง (Johnson & Onwuegbuzie, 2004 ; Creswell & Clark, 2007 ; Tashakkori & Teddlie, 2008 ; Creswell, 2015) นอกจากนี้จะผสมผสานกันระหว่างวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังผสมผสานข้อมูลที่มีลักษณะต่างกันและการใช้ผู้ศึกษาที่ต่างกันอีกด้วย (Brannen, 2005)

จากทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นสรุป ได้ว่าการวิจัยแบบผสมผสาน หมายถึง การแสวงหาความรู้ความจริงด้วยการใช้วิธีเชิงปริมาณและวิธี เชิงคุณภาพร่วมกัน ในระยะใดระยะหนึ่งหรือใช้ต่อเนื่อง ในระยะที่ต่างกัน แล้วนำผลที่ได้จากแต่ละวิธีมาสรุปร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่ศึกษา

เพราะเหตุใดปัจจุบันจึงนิยมใช้การวิจัยแบบผสมผสาน

เหตุผลที่นิยมใช้การวิจัยแบบผสมผสาน สรุปได้ดังนี้

1. การมองโลกอย่างคับแคบมักจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ผิดพลาด ดังนั้นการใช้มุมมองที่แตกต่างไปจากเดิมจะช่วยให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนลึกซึ้งขึ้น เช่น นักวิจัยต้องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หากใช้การวิจัยเชิงปริมาณก็จะรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยในการวิเคราะห์คำตอบ แต่ถ้านักวิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสานก็จะเพิ่มวิธีเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เข้ามาซึ่งจะทำให้ทราบปัจจัยที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. แต่ละวิธีวิทยาต่างก็มีทั้งจุดอ่อนและจุดแข็ง เช่น การวิจัยเชิงปริมาณมีจุดอ่อนที่ไม่ให้ความสำคัญกับมุมมองของคน ในแต่ก็มีจุดแข็งที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการศึกษาออกมาเป็นตัวเลขได้ ในขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพมีจุดอ่อนที่ไม่สามารถวัดสิ่งที่ศึกษาออกมาเป็นตัวเลขได้ แต่มีจุดแข็งที่การให้ความสำคัญกับมุมมองความรู้ลึกและปฏิกิริยาของคนใน ดังนั้นถ้าใช้วิธีวิทยามากกว่าหนึ่งวิธีย่อมจะช่วยให้ภาพของปรากฏการณ์ที่ศึกษาชัดเจนขึ้นและได้คำตอบที่เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. การวิจัยแบบผสมผสานมีปรัชญาปฏิบัตินิยมรองรับอย่างชัดเจน
4. ปัญหาวิจัยในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้นมีลักษณะเป็นพลวัต ดังนั้นจึงต้องใช้การบูรณาการ วิธีเก็บข้อมูลวิธีวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูลหลากหลายมากขึ้น

5. ปฏิเสธไม่ได้ว่า ค่านิยมส่วนตัวของนักวิจัยมีผลต่อการเลือกใช้วิธีรวบรวมข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ ในขณะที่การวิจัยเชิงปริมาณ นักวิจัยจะแปลความหมายข้อมูลจากหลักฐานที่รวบรวมมาได้แม้จะไม่ครอบคลุมก็ตาม ดังนั้นการวิจัยแบบผสมผสานจึงน่าจะทำได้คำตอบที่ครอบคลุมที่สุด

จุดมุ่งหมายของการวิจัยแบบผสมผสาน

จากการประมวลทัศนะของนักวิชาการ เช่น Creswell & Clark (2007) ; Creswell (2015) สามารถสรุปจุดมุ่งหมายของการวิจัยแบบผสมผสานได้ดังนี้

1. เพื่อแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งของการวิจัยเชิงเดี่ยว (Mono Method Research)
2. เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในผลการวิจัยด้วยการใช้วิธีต่างๆ ในการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)
3. เพื่อเสริมความสมบูรณ์หรือเติมเต็มประเด็นที่แตกต่างของปรากฏการณ์ที่ศึกษา
4. เพื่อค้นหาประเด็นหรือข้อค้นพบที่ผิดปกติ ชัดแย้งหรือเป็นทัศนะใหม่
5. เพื่อนำผลการศึกษาในระยะหนึ่งไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในอีกระยะหนึ่งของการวิจัย
6. เพื่อขยายงานวิจัยให้มีขอบเขตกว้างขวาง กลุ่มลึกลงมากขึ้น

จากทัศนะของนักวิชาการข้างต้น หากจำแนกเป็นประเด็นสามารถสรุปลักษณะสำคัญหรือจุดเน้นของการวิจัยแบบผสมผสานได้ดังนี้

ประเด็น	ลักษณะสำคัญ/จุดเน้น
การใช้เหตุผลเชิงตรรกศาสตร์	ใช้ทั้งวิธีอุปนัยและวิธีนิรนัยในการสรุปความรู้ความจริง
มุมมองเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์	พฤติกรรมบางอย่างสามารถคาดคะเนหรือพยากรณ์ได้
ลักษณะของความมุ่งหมายของการวิจัย	กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
จุดเน้น	ให้ความสำคัญที่วิธีรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
ธรรมชาติของพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ที่ศึกษา	เป็นความรู้ความจริงที่สอดคล้องกับสามัญสำนึกและมีความเป็นไปได้ในโลกแห่งการปฏิบัติ
วิธีที่ใช้รวบรวมข้อมูล	ใช้ทั้งวิธีเชิงปริมาณและวิธีเชิงคุณภาพ
ธรรมชาติของข้อมูล	ข้อมูลผสมผสานกันทั้งตัวแปร คำพูด และเจตคติ
การวิเคราะห์ข้อมูล	ใช้ทั้งวิธีการเชิงปริมาณ (วิธีทางสถิติ) และวิธีการเชิงคุณภาพ (การพรรณนาวิเคราะห์)
ผลหรือข้อค้นพบ	ผลมีลักษณะผสมผสานกันและสามารถนำไปใช้สรุปอ้างอิงเป็นนัยทั่วไปได้

แบบแผนการวิจัย

จากทัศนะของ Morse (2003); Johnson & Onwuegbuzie (2004) ; Brannen (2005) ; Creswell & Clark (2011) สามารถสรุปแบบแผนของการวิจัยแบบผสมผสานได้ 12 แบบแผน ซึ่งมี

7. เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ลักษณะสำคัญของการวิจัยแบบผสมผสาน

จากทัศนะของ Teddlie, C. & Tashakkori, A (2003) ; Johnson & Christensen (2014) สามารถสรุปลักษณะสำคัญของการวิจัยแบบผสมผสานได้ดังนี้

1. ใช้วิธีเก็บรวบรวมและวิธีวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อตอบคำถามวิจัย
2. รวมหรือผสมผสานข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
3. ใช้แนวคิดเชิงปรัชญาหรือกระบวนทัศน์หลากหลายร่วมกัน (Paradigm Pluralism)
4. เน้นความหลากหลายในทุกะดับของกระบวนการวิจัย
5. ยืดคำถามหรือปัญหาวิจัยเป็นหลักในการกำหนดวิธีการที่จะนำมาใช้ในการศึกษา
6. ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลหลายๆ วิธี เพื่อเสริมซึ่งกันและกันลักษณะทั้ง 6 ข้อดังกล่าวข้างต้นเรียกรวมกันว่า “การผสมผสานวิธีวิทยา” (Methodological Eclecticism) ซึ่งหมายถึง การเลือกสรรและการบูรณาการวิธีวิทยาที่เหมาะสมที่สุด จากการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาใช้เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ที่สนใจ

ทั้งแบบแผนที่ทำการศึกษาวิจัยระยะเดียวที่เรียกว่า แบบแผนคู่ขนาน (Concurrent or Simultaneous Design) แบบแผนที่ทำการศึกษาวิจัยสองระยะที่เรียกว่า แบบแผนลำดับขั้น (Sequential Design) และแบบแผนที่ทำวิจัยมากกว่าสองระยะที่เรียกว่า แบบแผน

หลายระยะ (Multiphase or Multi-sequenced Design) แบบแผน ที่ให้ความสำคัญกับวิธีเชิงปริมาณและวิธีเชิงคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน (Equivalent Status Design) แบบแผนที่ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งเป็นวิธีหลักและอีกวิธีหนึ่งเป็นวิธีรอง (ไม่เท่าเทียมกัน) (Dominant-less Dominant Design) และแบบแผนรองรับภายใน (Embedded Design) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแบบแผนต่างๆ ง่ายขึ้น ขออธิบาย ความหมายของข้อความและสัญลักษณ์ที่ใช้ในแต่ละแบบแผนดังนี้

- QL หมายถึง วิธีเชิงคุณภาพเป็นวิธีหลัก
- QN หมายถึง วิธีเชิงปริมาณเป็นวิธีหลัก
- ql หมายถึง วิธีเชิงคุณภาพเป็นวิธีรอง
- qn หมายถึง วิธีเชิงปริมาณเป็นวิธีรอง

คู่ขนาน หมายถึง การใช้วิธีเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพร้อมๆ กัน เพื่อเสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน ดำเนินการวิจัยระยะเดียว

ลำดับชั้น หมายถึง การใช้วิธีเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแบบใดแบบหนึ่งเป็นวิธีหลักและอีกแบบเป็นวิธีรอง ดำเนินการวิจัยเป็นสองระยะ

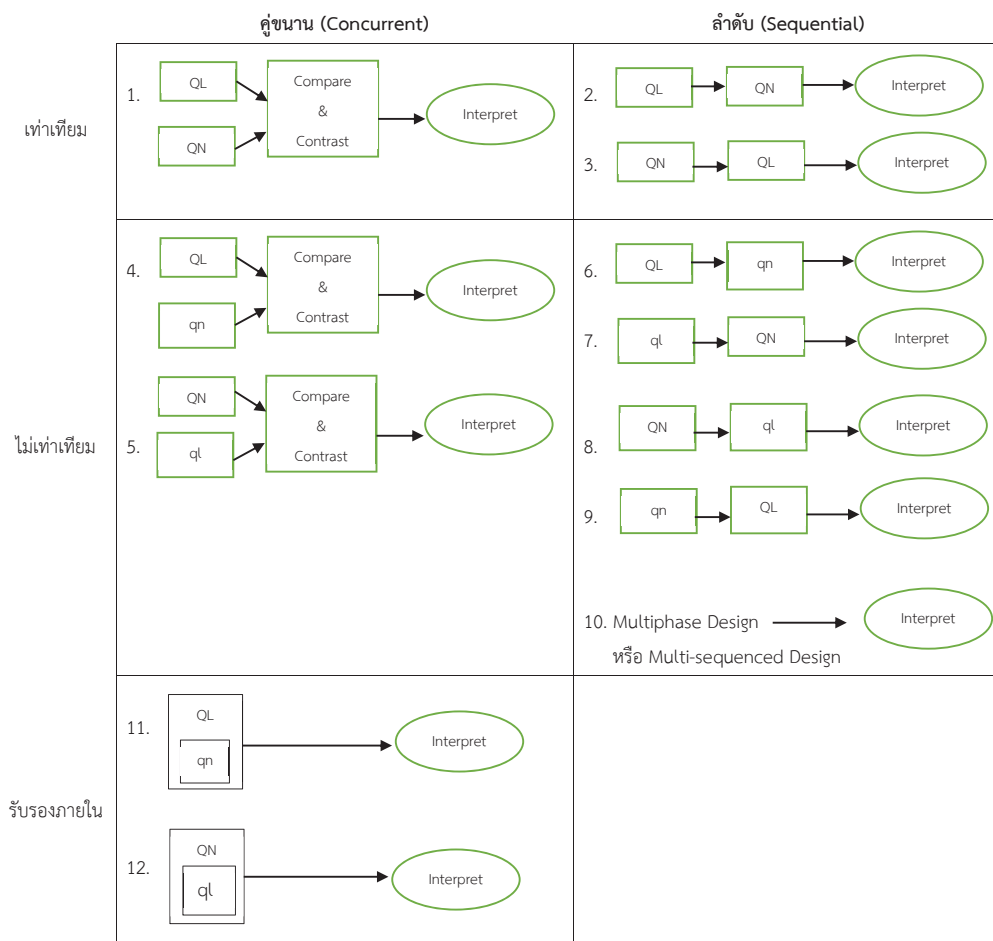
เท่าเทียม หมายถึง การใช้วิธีเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นวิธีหลักอย่างเท่าเทียมกัน

ไม่เท่าเทียม หมายถึง การใช้วิธีเก็บข้อมูลแบบใดแบบหนึ่งเป็นวิธีหลักและอีกแบบเป็นวิธีรองไม่ว่าจะดำเนินการวิจัยระยะเดียวหรือสองระยะก็ตาม

รองรับภายใน หมายถึง การใช้วิธีเก็บข้อมูลแบบใดแบบหนึ่งเป็นวิธีหลักและอีกแบบเป็นวิธีรอง แต่ประเด็นที่ศึกษาด้วยวิธีหลักและวิธีรองไม่ใช่ประเด็นเดียวกัน นิยมใช้แบบแผนนี้ในการวิจัยเชิงทดลองไม่ว่าจะดำเนินการวิจัยระยะเดียว (แบบดั้งเดิม) หรือสองระยะก็ตาม

แม้การวิจัยแบบผสมผสานจะมีหลายแบบแผน แต่ก็มิได้หมายความว่า นักวิจัยจะต้องยึดติดกับแบบแผนใดแบบแผนหนึ่ง แต่จะต้องมีศิลปะในการเลือกและผสมผสานวิธีวิทยาและวิธีรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมที่สุดกับความมุ่งหมายของการวิจัยภายใต้ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่มีหรือเป็นอยู่

แบบแผนการวิจัยแบบผสมผสานทั้ง 12 แบบแผนเป็นดังนี้

ตัวอย่างการวิจัยแบบผสมผสาน

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน

1. การวิจัยแบบผสมผสานแบบแผนคู่ขนาน (Concurrent Parallel Design) บางทีเรียกว่า แบบแผนสามเส้า (Triangulation Design)

เรื่อง โครงการการพัฒนาสมรรถนะระบบที่ปรึกษาให้สภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย

ผู้วิจัย สมพงษ์ จิตระดับ และสุรศักดิ์ เก้าเอี้ยน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อกำหนดแนวทาง สมรรถนะ คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของบุคลากรที่ปรึกษาให้สภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล อำเภอ จังหวัดและประเทศไทย

2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะให้กับบุคลากรที่ปรึกษาได้ตรงกับความต้องการและปัญหาอุปสรรคที่มีอยู่

3. เพื่อสร้างคู่มือให้กับบุคลากรที่ปรึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมที่สอดคล้องกับผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ในการทำงานประสานระดับนโยบายสู่การปฏิบัติได้จริง

กระบวนการวิจัย

นักวิจัยเก็บข้อมูลพร้อมกันทั้งสองวิธีการวิจัยอย่างเป็นอิสระต่อกัน ทั้งสองวิธีวิจัยมีความสำคัญเท่าเทียมกัน เริ่มจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามสมรรถนะในการให้คำปรึกษา พร้อมกับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์คณะกรรมการ ที่ปรึกษาสภาเด็กและเยาวชน การสนทนากลุ่ม และการบันทึกการศึกษาค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์แยกจากกัน โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์หาทฤษฎีการจำแนกข้อมูล และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย แล้วนำผลจากทั้งสองวิธีการวิจัยมารวม (Merge) เข้าด้วยกัน โดยรวมเนื้อหาที่เหมือนกันและเปรียบเทียบเนื้อหาที่แตกต่างกัน จากนั้นจึงสังเคราะห์ผลเพื่อนำมาสรุปและตีความเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การวิจัยแบบผสมผสานแบบแผนขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design)

เรื่อง การศึกษาและทดสอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้ประโยชน์งานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย : การวิจัยแบบผสมวิธี

ผู้วิจัย ศิวะพร ภูพันธ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้ประโยชน์งานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยและพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย

2. เพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวัดการใช้ประโยชน์งานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย

3. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการใช้ประโยชน์งานวิจัย และศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการใช้ประโยชน์งานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย

กระบวนการวิจัย

การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เริ่มต้นด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยหลัก เพื่อสำรวจหัวข้อการวิจัยให้เข้าใจชัดเจน แล้วนำผลมาออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ในระยะที่ 2 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลการสำรวจที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการทำการวิจัยเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่

การเก็บข้อมูลเริ่มจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 22 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ข้อความ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนารอบแนวคิดการวิจัยและข้อคำถามในแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยการใช้สถิติพรรณนาและวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างโดยใช้โปรแกรม LISREL การสรุปผลการวิจัยจะสรุปตามระยะการวิจัย เริ่มจากผลการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้ประโยชน์งานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย ต่อด้วยผลการวิจัยเชิงปริมาณโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการใช้ประโยชน์งานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย

3. การวิจัยแบบผสมผสานแบบแผนหลายระยะหรือหลายช่วง (Multi-phase Design)

เป็นการวิจัยที่ประกอบด้วยหลายระยะ หลายรูปแบบ การวิจัยและอาจมีนักวิจัยหลายคนทำงานเป็นทีม

เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม สถาบันพระบรมราชชนก

ผู้วิจัย ลิลลี่ ศิริพร และคณะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม สถาบันพระบรมราชชนก

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

กระบวนการวิจัย

ระยะที่ 1 สร้างร่างรูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม จากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสังเคราะห์เอกสารและการสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 2 ทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ

ระยะที่ 3 ตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นด้วยการนำเสนอผลการทดลองในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยนำรูปแบบไปทดลองใช้ในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก แล้วเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม และการถอดบทเรียน

เกณฑ์การวัดคุณภาพของการวิจัยแบบผสมผสาน

จากการที่การวิจัยแบบผสมผสานใช้วิธีเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพหลายวิธีร่วมกัน จึงเกิดปัญหาว่าควรใช้เกณฑ์ใดในการตัดสินคุณภาพของการวิจัยแบบนี้ โดยทั่วไปหากเป็นการวิจัยเชิงปริมาณจะใช้การตัดสินจากความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) ความเที่ยงตรงภายนอก (External Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) แต่ถ้าเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพก็จะใช้การตัดสินจากความน่าเชื่อถือ (Credibility/Trustworthiness) ความเหมาะสมเข้ากันได้ (Fittingness) และการตรวจสอบได้ (Auditability) (Brannen, 2005)

ในทัศนะของ Bryman เสนอว่า ควรใช้เกณฑ์ที่ตรงกับวิธีเก็บข้อมูลหลัก เช่น ถ้าเป็นการวิจัยแบบผสมผสานที่ใช้วิธีเชิงปริมาณเป็นวิธีหลัก ก็ควรพิจารณาที่ความเที่ยงตรงภายใน ความเที่ยงตรงภายนอกและความเชื่อถือได้เป็นเกณฑ์ แต่ถ้าเป็นการวิจัยแบบผสมผสานที่ใช้วิธีเชิงคุณภาพเป็นวิธีหลัก ก็ควรพิจารณาที่ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสมเข้ากันได้และการตรวจสอบได้เป็นเกณฑ์ และถ้าการวิจัยแบบผสมผสานบางแบบแผนให้ความสำคัญกับวิธีเชิงปริมาณและวิธีเชิงคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน ก็ควรใช้เกณฑ์ที่ยอมรับร่วมกัน (Convergent Criteria) ขณะที่ Onwuegbuzie & Johnson (2006 cited in Ihatola & Kihn, 2011) เสนอให้ใช้เกณฑ์ความเที่ยงตรงพหุ โดยเรียกเกณฑ์ดังกล่าวว่า “Multiple Validities” ซึ่งหมายถึง การที่นักวิจัยใช้และแก้ไข ปัญหาเรื่อง ความเที่ยงตรงได้ทุกชนิดทั้งความเที่ยงตรงในการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งหากแก้ปัญหาเรื่องความเที่ยงตรงได้ จะช่วยให้ นักวิจัยสามารถสรุปอ้างอิงผลการวิจัยได้อย่างดีหรือมีความน่าเชื่อถือ ดังนั้น Multiple Validities จึงมีความสำคัญที่สุด (Johnson, 2014:) และเพื่อหลีกเลี่ยงการถกเถียงและความขัดแย้งซึ่งจะมีผลทำให้หาข้อยุติไม่ได้ Tashakkori & Teddlie (2008) จึงเสนอว่า ควรสร้างคำศัพท์เฉพาะอย่างใหม่ขึ้นเพื่อใช้แทนคำศัพท์เดิมที่แต่ละวิธีวิจัยใช้จนเคยชิน เช่น ใช้คำว่า “Inference

Quality” แทนคำว่า “Validity” ที่หมายถึง ความเที่ยงตรงในการวิจัยเชิงปริมาณ หรือ “Trustworthiness” ที่หมายถึง ความน่าเชื่อถือในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นต้น

เกณฑ์วัดคุณภาพของการวิจัยแบบผสมผสาน จึงเกี่ยวข้องกับมาตรฐานของแต่ละวิธีวิจัยทั้งความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ ซึ่งจะต้องเกิดขึ้นในทุกๆระยะของการวิจัยตั้งแต่การออกแบบการวิจัย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมายข้อมูล เพราะถ้าการดำเนินการวิจัยในระยะใดขาดความเที่ยงตรง ก็จะมีผลกระทบต่อผลการดำเนินการในระยะอื่นๆ รวมถึงความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

ประเภทของความเที่ยงตรงในการวิจัยแบบผสมผสาน

จากการที่การวิจัยแบบผสมผสานเป็นการบูรณาการวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนั้นคุณภาพของผลการวิจัยจึงขึ้นอยู่กับทั้งความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ แต่ความเที่ยงตรงจะต้องเกิดขึ้นก่อนเป็นอย่างแรก Johnson (2014) กล่าวถึงประเภทของความเที่ยงตรงในการวิจัยแบบผสมผสานว่ามีดังนี้

1. Inside-outside Validity หมายถึง ความเที่ยงตรงที่เกิดจากความสมดุลระหว่างมุมมองของคนในหรือผู้ให้ข้อมูล (Insider) และมุมมองของผู้วิจัยในฐานะที่เป็นคนนอก (Outsider)
2. Paradigmatic/Philosophical Validity หมายถึง ความเที่ยงตรงที่เกิดจากการที่นักวิจัยมีความเข้าใจอย่างชัดเจนในกระบวนทัศน์การวิจัยหรือปรัชญาที่เป็นพื้นฐานของวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพและนำมาใช้ เพื่อสนับสนุนหรือเสริมซึ่งกันและกันอย่างมีเหตุผล
3. Commensurability Validity หมายถึง ความเที่ยงตรงที่เกิดจากการที่นักวิจัยอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาแบบองค์รวมสามารถสลับและบูรณาการวิธีคิด ทั้งแบบการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกัน
4. Weakness Minimization Validity หมายถึง ความเที่ยงตรงที่เกิดจากการที่นักวิจัยวางแผน ออกแบบและเลือกใช้วิธีวิทยาที่ตรงกับความมุ่งหมายของการวิจัยทั้งนี้เพื่อทำให้จุดอ่อนของแต่ละวิธีวิทยามีน้อยที่สุด
5. Sequential Validity หมายถึง ความเที่ยงตรงที่เกิดจากการที่นักวิจัยสร้างความรู้ ความเข้าใจ หรือข้อค้นพบจากการใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากระยะที่ดำเนินการก่อนหน้านั้น
6. Conversion Validity หมายถึง ความเที่ยงตรงที่เกิดจากการที่นักวิจัยแปลงข้อมูลและแปลความหมายข้อมูลที่ตัดแปลงมาอย่างเหมาะสม เช่น การตั้งชื่อตัวแปรและการจัดประเภทของข้อมูล เป็นต้น

7. Sample Integration Validity หมายถึง ความเที่ยงตรงที่เกิดจากการที่นักวิจัยสร้างข้อสรุปจากการใช้หลักเหตุผลและหลักฐานที่เป็นข้อเท็จจริงอย่างหลากหลายจากกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมายเพื่ออ้างอิงไปยังประชากร

8. Integrative Validity หมายถึง ความเที่ยงตรงที่เกิดจากการที่นักวิจัยสามารถบูรณาการข้อมูล การวิเคราะห์ และการสรุปผลเข้าด้วยกันเพื่อทำให้เกิดการอนุมานที่สมบูรณ์ บางครั้งนักวิชาการเรียกว่า Meta-inferences

9. Socio-political Validity หมายถึง ความเที่ยงตรงที่เกิดจากการที่นักวิจัยสามารถสะท้อนความสนใจ ค่านิยม และมุมมองจากจุดยืนที่หลากหลาย และจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในกระบวนการวิจัยจนทำให้ผู้อ่านงานวิจัยเห็นคุณค่าของการอนุมาน

10. Multiple Validities หมายถึง ความเที่ยงตรงหลายๆ ด้าน ทั้งภายในและภายนอกสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและความเที่ยงตรงเชิงบริบท (Contextual Validity) ความสามารถในการสรุปอ้างอิง (Generalizability) และความสามารถในการถ่ายโอน (Transferability) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพที่นักวิจัยสามารถเชื่อมโยงส่วนต่างๆ เหล่านั้นเข้าด้วยกัน

จากความเที่ยงตรงในด้านต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าการใช้เกณฑ์เพียงเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งย่อมไม่เพียงพอสำหรับการวิจัยแบบผสมผสาน (Ihantola & Kihn, 2011)

ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัยแบบผสมผสาน

ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัยแบบผสมผสานสรุปได้ดังนี้
ข้อดี

1. ทำให้สามารถตอบคำถามวิจัยได้อย่างชัดเจนและครอบคลุม ซึ่งวิธีเชิงปริมาณหรือวิธีเชิงคุณภาพอย่างเดียวไม่สามารถตอบได้
2. ทำให้ได้ผลการวิจัยที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษาอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง
3. ทำให้นักวิจัยมีโลกทัศน์ทางวิชาการกว้างขวาง สอดคล้องกับความเป็นจริงของสังคม หรือเรื่องที่ศึกษามากกว่าการยึดมั่นกับโลกทัศน์เชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพเพียงอย่างเดียว
4. ทำให้นักวิจัยตั้งคำถามวิจัยและความมุ่งหมายของการวิจัยได้หลากหลายและสามารถใช้วิธีเก็บข้อมูลอย่างหลากหลายในการหาคำตอบ

5. การใช้กลยุทธ์การวิจัยที่หลากหลายจะช่วยเพิ่มความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และถือเป็นการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีวิทยา (Methodological Triangulation) ข้อจำกัด

1. มีความยุ่งยากในการดำเนินการวิจัยโดยเฉพาะกรณีที่นักวิจัยได้รับการฝึกมาเฉพาะการทำวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพเพียงด้านเดียว
2. สิ้นเปลืองทรัพยากร งบประมาณ และระยะเวลาในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
3. หากผลการวิจัยมีความขัดแย้งกันจะเกิดความยากในการสรุป เพื่อสร้างความเข้าใจกับผู้อ่านและการนำไปใช้
4. นักวิจัยต้องมีความรู้และประสบการณ์การทำวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
5. อาจใช้การวิจัยแบบผสมผสานแบบผิดๆ ตามความนิยม เช่น เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบผิวเผินหรือสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยไม่พิจารณาหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม

สรุป

การวิจัยในปัจจุบันดำเนินมาสู่ยุคที่ 3 นั่นคือ ยุคการวิจัยรูปแบบผสม ทั้งนี้เพื่ออุดจุดอ่อนของการวิจัยแบบเดี่ยว เพื่อให้ได้คำตอบหรือความรู้ ความจริงที่ถูกต้องและชัดเจน กว้างขวางและสมบูรณ์ที่สุด การวิจัยในยุคนี้ที่กำลังได้รับความนิยม คือ การวิจัยแบบผสมผสานซึ่งมีพื้นฐานมาจากปรัชญาหรือกระบวนทัศน์การวิจัยแบบปฏิบัตินิยมการวิจัยแบบผสมผสานอาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การผสมผสานวิธีที่ใช้รวบรวมข้อมูลและการผสมผสานรูปแบบของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งอาจผสมผสานในอัตราส่วนเท่ากันหรือผสมผสานแบบมีวิธีหลักและวิธีรองตลอดจนการผสมผสานในระยะเดียวกันของการวิจัยหรือต่างระยะกัน การวิจัยแบบผสมผสานแบ่งได้เป็น 12 แบบแผน การจะนำแบบแผนใดไปใช้จะต้องคำนึงถึงคำถามวิจัยเป็นสำคัญ กล่าวคือต้องเป็นแบบแผนที่สามารถทำให้ได้คำตอบในปัญหาวิจัยได้ดีที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- รัตน์ บัวสนธ์. (2551). *ปรัชญาการวิจัย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลิลลี่ ศิริพร และ คมมะ. (2557). รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม สถาบันพระบรมราชชนก. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 7(1), 39-54.
- ศิวะพร ภูพันธ์. (2554). *การศึกษาและทดสอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้ประโยชน์งานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย : งานวิจัยผสมวิธี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ จิตระดับ และสุรศักดิ์ เก้าเอี้ยน. (2556). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาระบบที่ปรึกษาให้สภาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Brannen, J. (2005). *Mixed Methods Research : A Discussion Paper*. Retrieved May 2016, from www.eprints.Ncrm.ac.uk/MethodsReviewPap.
- Creswell, J. W. (2015). *A concise introduction to mixed methods research*. Thousand Oaks, C.A. : Sage Publications.
- Creswell, J. W. & Clark, V.P. (2007). *Designing and conducting mixed methods research*. Thousand Oaks, C.A. : Sage Publications.
- _____. (2011). *Designing and conducting mixed methods research* (2nded.). London : Sage Publications.
- Ihantola, E.M. & Kihn, L.A. (2011). *Threats to Validity and Reliability in Mixed Methods Accounting Research*. Retrieved June 2016, from www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1176-6093& volume=8&issue=1.
- Johnson, R.B. (2014). *Mixed Methods Design and Analysis with Validity: A Primer*. Department of Professional Studies, University of South Alabama, USA.
- Johnson, R.B. & Christensen, L.B. (2014). *Educational research methods: quantitative, qualitative, and mixed approaches* (5thed.). Los Angeles, C.A : Sage.
- Johnson, R. B. & Onwuegbuzie, A. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. In A. Bryman (Ed.), *Mixed methods* (vol. 2). London: Sage.
- Morse, J.M. (2003). Principles of mixed method and multi-method research design. In C. Teddlie and A. Tashakkori (Eds.), *Handbook of mixed methods in social and behavioral research*. London : Sage.
- Tashakkori, A. & Teddlie, C. (2008). Quality inferences in mixed methods research. In M. Bergman (Ed.), *Advances in mixed methods research: Theories and applications*. London : Sage.
- Teddlie, C. & Tashakkori, A. (2003). Major issues and controversies in the use of mixed methods in the social and behavioral sciences. In A. Tashakkori & C. Teddlie (Eds.), *Handbook of mixed methods in the social and behavioral research*. Thousand Oaks, C.A. : Sage.

Translated Thai References

- Buasont, R. (2008). *Philosophy of Research*. Bangkok : Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- Chitradub, S. & Kao-ian, S. (2013). *The complete research report on the competency development of advisory system for Children and Youth Council in Thailand*. Bangkok : Chulalongkorn University. Printing House. [in Thai]
- Phoophan, S. (2011). *An exploration and test of causal factors of research utilization of university faculty members: Mixed methods research* (Unpublished doctoral dissertation). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand. [in Thai]
- Siriphon, L. et al. (2014). The educational management model integrating the systematic thinking process, and service mind with a human heart in multicultural society, Phraboromarajchanok Institute. *Journal of Nursing and Education*, 7(1), 39-54. [in Thai]